

*Dla kogo alimenty i
kto ma obowiązek je
płacić. Nowe
konceptcje.*

**dr Joanna Zajączkowska
adwokat**

Plan prezentacji:

1. Jak jest?
2. Jak będzie?
3. Jak mogłoby być?

Pojęcie obowiązku alimentacyjnego

Obowiązek dostarczania **środków utrzymania**, a w miarę potrzeby także środków wychowania (art. 128 k.r.o.)

W rodzinie:
zasadą jest bezpośrednio zaspokajanie potrzeb, pieniądze wyjątkiem
“Obowiązek”, ale to też uprawnienie
(=**stosunek alimentacyjny**)

Charakter: majątkowy i osobisty (ściśle związany z osobą - niedziedziczny, niezbywalny)

Powstaje *ex lege* poprzez zdarzenia:
urodzenie dziecka, zawarcie małżeństwa, przysposobienie

- Orzeczenie sądu
- Umowa

jedynie konkretyzują ten obowiązek

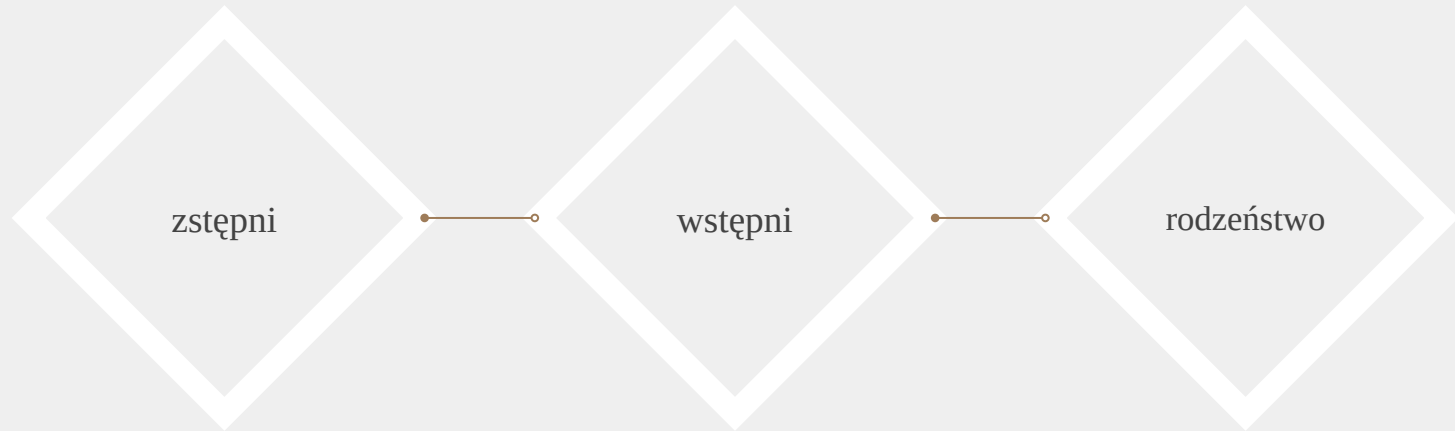
Źródła obowiązku alimentacyjnego

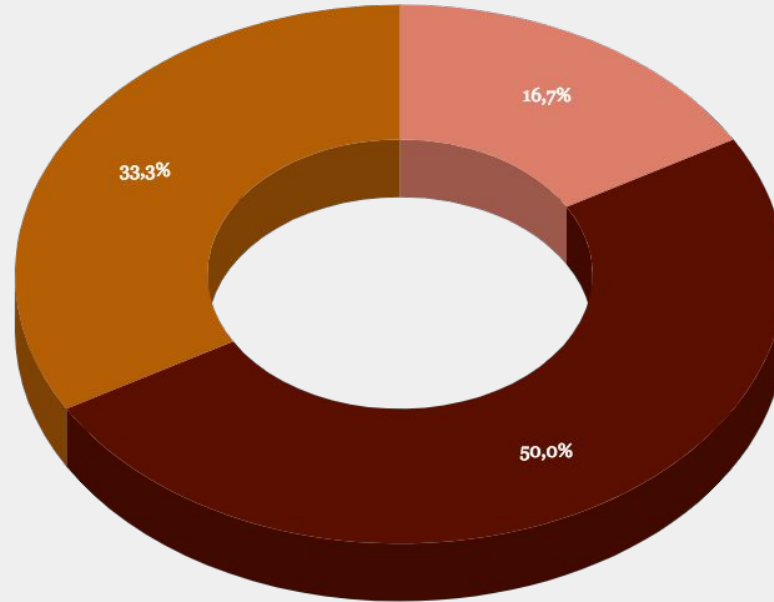

Podmioty obowiązku alimentacyjnego (źródło)

- 1) **małżeństwo**: małżonków lub byłych małżonków
- 2) **pokrewieństwo**: zstępnych, wstępnych, rodzeństwo
- 3) **przysposobienie**: przysposobionego oraz jego zstępnych, przysposabiającego oraz jego krewnych (w wypadku przysposobienia niepełnego jedynie przysposobionego i jego zstępnych oraz przysposabiającego)
- 4) **powinowactwo**: ojczyrna, macochę, pasierbów

Kolejność obowiązku(art. 129 k.r.o.)

2. Dzieci // 3. Rodzeństwa // 4. dziadków

Kiedy powstaje obowiązek zob.w dalszej kolejności?

- ◆ 1) nie ma zobowiązanego w bliższej kolejności;
- ◆ 2) nie jest on w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi
  - ◇ *(rodzic jest schorowany)*
- ◆ 3) uzyskanie od niego na czas potrzebnych alimentów jest niemożliwe lub nadmiernie utrudnione
  - ◇ *(rodzic przebywa za granicą, nie udało się ustalić jego miejsca jej pobytu)*

Ojciec niebędący mężem matki

Według Sądu Najwyższego (sygn. I C 1261/53) wydatkami związanymi z ciążą i porodem są **"wszystkie wydatki, które stały się potrzebne wskutek ciąży lub porodu, których by matka dziecka nie miała, gdyby nie była w ciąży albo gdyby nie rodziła"**.

Przykładowo więc, wydatkiem takim może być **zakup wózka** dziecięcego czy koszty poniesione w związku z **dostosowaniem pokoju** do nowonarodzonego dziecka. W sytuacji, gdy na skutek ciąży lub porodu matka poniosła inne konieczne wydatki albo szczególne straty majątkowe, może żądać, by ojciec dziecka pokrył ich odpowiednią część.

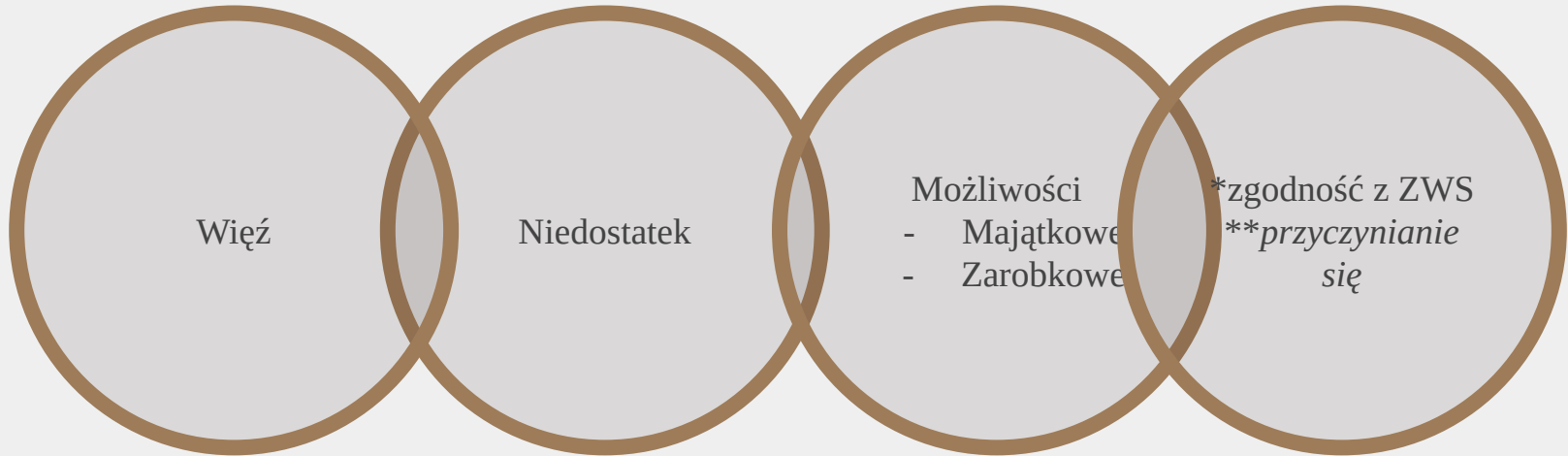

Zaspokojenie potrzeb rodziny

- ❖ Wspólnota rodzinna
(M+Dz)
- ❖ Oboje małżonkowie
- ❖ Osobiste starania

*Zabezpieczenie: na czas
postępowania
art. 27 => art. 60 + art. 133*

Przesłanki obowiązku alimentacyjnego

Wysokość alimentów

- ◆ Potrzeby dziecka
  - ◇ usprawiedliwione wydatki (fv)
  - ◇ zróżnicowane potrzeby (ad casum), bo
  - ◇ zasada równej stopy życiowej (ALE modyfikacje)
- ◆ Osobisty udział w wychowaniu = wymiar finansowy
- ◆ Nie ma ścisłego wzoru, pozwalającego wyliczyć kwotę,
- ◆ Sędzia - wrażliwość, podatność na argumenty, dzień
- ◆ Zmienna > kolejne postępowania w przyszłości

Obowiązek alimentacyjny względem dziecka

- ◆ Pojęcie “dziecka” w art. 133 k.r.o.
- ◆ tzw. Szersze uprawnienie w §1
- ◆ Dlatego też: ustalenie pochodzenia (art. 143 k.r.o. alimenty tylko wraz z ojcostwem)
- ◆ *Nasciturus* (uprawdopodobnienie ojcostwa, m.in. na 3 mies.)

ALE

co po osiągnięciu pełnoletności a przed usamodzielnieniem się?

Usamodzielnienie

Czy raz wygasłe uprawnienie “szersze” z §1 może powstać na nowo?

Np. kontuzja, czy uprawnienie odżywa?

Małoletni a Pełnoletni ?

A bouquet of yellow sunflowers with green stems is positioned on the left side of the image. The background is a dark, textured wooden surface. In the center, there is a white-bordered box with a brown background containing text. To the right of the box, there is a small wooden cutting board with a piece of dark chocolate, a striped cloth, and several yellow petals scattered around.

Wygaśnięcie obowiązku w dziecka:

- Uzdolnienia, osobowość,
- Pracowitość
- uprawnienia (apl.,specj.)
- Studia zaoczne ?
- 2.kierunek/doktoranckie
- Ślub ? ◊◊

Przesłanką nie jest pełnoletność!

Uchylenie się

Art. 144(1) k.r.o.

**Sprzeczność z zasadami
współżycia społecznego**

- Ogólna, zasadnicza przesłanka
- Ograniczona w b “dziecka”

Ale

- Pełnoletniego
nieusamodzielnionego?

Art. 133 § 3 k.r.o.

**Nadmierny uszczerbek dla
rodziców**

LUB

**Niedokładanie starań w celu
samodzielnego utrzymania się**

-

Alimenty a 500+

Katalog świadczeń, których pobieranie nie ma wpływu na zakres świadczeń aliment.:

- F.A., świadczenia z pomocy społecznej,
- świadczenia rodzinne (tj. świadczenia opiekuńcze, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami oraz jednorazowa zapomoga udzielana z tytułu urodzenia się dziecka).

Świadczenie wychowawcze otrzymywane w ramach "Rodzina 500 plus" także należy do świadczeń, które nie oddziałują na zakres świadczeń alimentacyjnych.

Z uwagi na **cel programu** "Rodzina 500 plus", jakim jest inwestycja w rodzinę oraz zachęcenie rodziców do posiadania kolejnych dzieci, pobieranie przez rodzica świadczenia pieniężnego **nie może być podstawą do obniżenia świadczeń alimentacyjnych**, a tym bardziej "wymówką" dla rodzica.

Sąd właściwy

- ◆ Również ugoda > I rozprawa (bez św.)
- ◆ “Przy okazji” procesu rozwodowego (S.O.)
Lub
- ◆ Samodzielnie (przedmiotem tylko kwestia zobowiązania alim.)
  - ◇ S.R.
  - ◇ okręg m.zam. Pozwanego LUB uprawnionego
  - ◇ Wyrokom zasądzającym alimenty sąd z urzędu nadaje klauzulę wykonalności i doręcza stronie

Umowa alimentacyjna

- ◆ Oszacowanie kwoty = ważność umowy
- ◆ Klauzula waloryzacyjna
- ◆ Notariusz (+klauzula umowna o poddaniu się egz.)
- ◆ Bez sądu/ bez adw.

★ A co ze zmianą wysokości alimentów?

★ SN III CZP 82/2011

Alimenty wstecz ?

Cel: zaspokojenie bieżących potrzeb uprawnionego (nie przeszłych i zaspokojonych).

Zasada: na przyszłość (początkową datę określa data wytoczenia powództwa).

2 możliwości odzyskania:

- ★ Alimenty z datą wsteczną
  - niezaspokojone potrzeby
- ★ Roszczenie regresowe
  - zaspokojone potrzeby

→ Za okres 3 lata wstecz (lub więcej)

“

*„Z uwagi na charakter świadczeń alimentacyjnych przeznaczonych na bieżące utrzymanie osoby uprawnionej, domaganie się ich za okres poprzedzający wytoczenie powództwa może być uzasadnione **tylko wówczas, gdy pozostają z tego okresu nie zaspokojone potrzeby lub zobowiązania zaciągnięte przez uprawnionego względem osoby trzeciej na pokrycie tychże potrzeb.***

(wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 8 czerwca 1976r., III CRN

88/76)

REGRES!

ART. 140 K.R.O. (*bezpodstawne wzbogacenie*)

Przesłanką roszczenia regresowego jest istnienie po stronie dłużnika regresowego obowiązku alimentacyjnego w czasie, gdy świadczenia były spełniane (czyli nie gdy np. skutecznie uchylił się - pełnoletni)

- ★ Żądanie, aby drugi rodzic **oddął środki**, które powinien przekazać wcześniej na utrzymanie wspólnego dziecka.
- ★ Roszczenie powstaje „przez sam fakt” dostarczenia uprawnionemu środków zamiast zobowiązanego.
- ★ **Przysługuje każdej osobie - np. dziadkom, jeśli utrzymywali wnuka.**

Alimenty na byłego małżonka

-uzależnione od uznania za
winnego/niewinnego/ wyłącznie
winnego;

Zwykły obowiązek
niedostatek
brak wyłączności

Rozszerzony obowiązek
istotne pogorszenie sytuacji,
wyłączna wina

Wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego w małżonka

- ◆ Wstąpienie w związek małżeński (tylko uprawnionego)
- ◆ Bez orzekania o winie: po 5 latach (wyjątkowo dłużej) lub koniec niedostatku
- ◆ Wina obojga: gdy skończył się niedostatek (brak terminu 5lat)
- ◆ Wina jednego: gdy niewinny osiągnie własnymi siłami to co by miał, gdyby nadal byli razem

Alimenty natychmiastowe

projekt

1.000,000 dzieci

Co 10.dziecko i do 25 r.ż., a do 18. r.ż. 14%

10,000,000 mld

Średnie zadłużenie dłużnika alimentacyjnego 33 tys. zł

Nakazowe postępowanie alimentacyjne

- ◆ Czym są alimenty natychmiastowe?
  - ◇ Podstawowa, minimalna kwota
  - ◇ Niezależne od możliwości
  - ◇ Natychmiast max. 14 dni na nakaz [ref.sąd.]
- ◆ Ile wynoszą alimenty?
  - ◇ Kwota przeliczeniowa
  - ◇ Algorytm > procentowo

Kwota przeliczeniowa na 2019 r. to **1304,35 zł**.

W zależności od tego, **ile dzieci** tych samych rodziców jest uprawnionych do otrzymywania alimentów natychmiastowych, otrzymają oni odpowiednio:

- **38%** kwoty przeliczeniowej na 1 dziecko,
- **34,5%** kwoty przeliczeniowej na 2 dzieci,
- **31%** kwoty przeliczeniowej na 3 dzieci,
- **27,5%** kwoty przeliczeniowej na 4 dzieci,
- **24%** kwoty przeliczeniowej na ≥ 5 dzieci.

Alimenty natychmiastowe 2019

---

500 zł na jedno dziecko

900 zł na dwoje dzieci

1200 zł na troje dzieci

1440 zł na czworo dzieci

1550 zł na pięcioro dzieci

Źródło: www.zadluzenia.com

Nakazowe postępowanie alimentacyjne

- ◆ Jak uzyskać alimenty natychmiastowe?
  - ◇ Prosty formularz
  - ◇ Tylko oświadczenia (odp. karna)
  - ◇ Warunek: brak wyroku
- ◆ Kto może uzyskać alimenty?
  - ◇ Rodzice dzieci
  - ◇ Do momentu zasądzenia
  - ◇ Do 25 r.ż.

Nakazowe postępowanie alimentacyjne

- ◆ Co ze zwykłymi alimentami ?
  - ◇ Nie wyklucza się
  - ◇ Zabezpieczenie
  - ◇ chyba, że jest wyrok

Zalety N.A.

Standaryzacja

Nie byłoby już sytuacji, w których od wyłącznej decyzji sądu zależeć będzie uznanie “usprawiedliwionych potrzeb” i “możliwości”.

Bez adwokata

W sytuacji, gdy kwota wynika z procentowego przeliczenia nie byłby konieczny udział prawnika.

Szybkość

Szybsze niż zabezpieczenie, które może trwać! Przykłady z mojej wokandy (1> rok, bo ustalenie ojcostwa; 2> 1,5 r., bo zaprzeczył; 3> 1 rok, bo matce wystarcza)

Mediacje

Skoro jest kwota, to zachęci do ugód pozasądowych.

Przemoc w rodzinie

Gdy ucieka matka z dziećmi potrzebują natychmiast.

Często przemoc finansowa.

Skarb Państwa

Bez znaczenia:

- Zmiany rachunków bank.
- Praca na czarno
- Wyzbycie się majątku

Przestępstwo niealimentacji

- ◆ Art. 209 kk nowelizacja od 2017 r.
- ◆ *Wcześniej:*
  - ◇ Ochrona prawnokarna za narażenie osoby na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych przez uporczywe uchylanie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego jako przestępstwo zagrożone
    - ◇ grzywną,
    - ◇ karą ograniczenia wolności albo
    - ◇ pozbawienia wolności do lat 2.
- ◆ *Obecnie:* wstrzymywanie się z zapłatą kolejnych rat alimentacyjnych
  - ◇ co najmniej przez okres 3 miesięcy,
- ◆ brak wymogu narażania,
- ◆ możliwy elektroniczny dozór.

Artur Boruc i jego żona
spierają się publicznie o
kwotę alimentów, jaką ma
dostawać ich dziecko.

Artur Boruc poskarżył się, że jego była żona Katarzyna Modrzewska chce, by sąd zwiększył alimenty, które płaci na 11-letniego syna z 15 na 20 tys. zł miesięcznie. Sam piłkarz chce obniżenia tej kwoty do 5 tys. zł.

albowiem koszty utrzymania małoletniego Alexa Boruc wzrosły i są obecnie następujące:

1.	Czesne szkoła prywatna	2.500zł.
2.	Dojazdy do szkoły	2.000zł.
3.	Obiady	600zł.
4.	Opłata za materiały szkolne	120zł.
5.	Mieszkanie	2.500zł.
6.	Telefon (urządzenie+abon).	300zł.
7.	Wyposażenie pokoju	1000zł.
8.	Wyżywienie	2.000zł.
9.	Odzież	1.500zł.
10.	Wypoczynek, Wakacje, ferie, weekendy	2.500zł.
11.	Sprzęt sportowy, komputer	2.000 zł.
12.	Zainteresowania	2.000 zł.
13.	Środki czyst.	600 zł.
14.	Dentysta, Ortodonta profilaktyka	1.600zł.
15.	Dodatkowe wydatki	900zł.

Dowód: dowody wymienione w osnowie niniejszego pisma.

Odnosząc się do poszczególnych kosztów utrzymania podkreślenia wymaga, że koszty szkoły do której uczęszcza Alex Boruc obejmują czesne, dojazdy, częściowo wyżywienie. Zapewnia to utrzymanie dziecka co do poziomu edukacji na wysokim poziomie i zgodnie z wszelkimi predyspozycjami i w kierunku zgodnym z talentami dziecka. Matka w związku ze sprawowaniem opieki nad drugim dzieckiem zmuszona jest do korzystania z przewozów syna przez podmioty trzecie, co czyni na warunkach rynkowych.

Dostała
4 tys. zł
alimentów,
a chciała
22 000 tys. zł
> tyle samo
co płaci na 3
synów

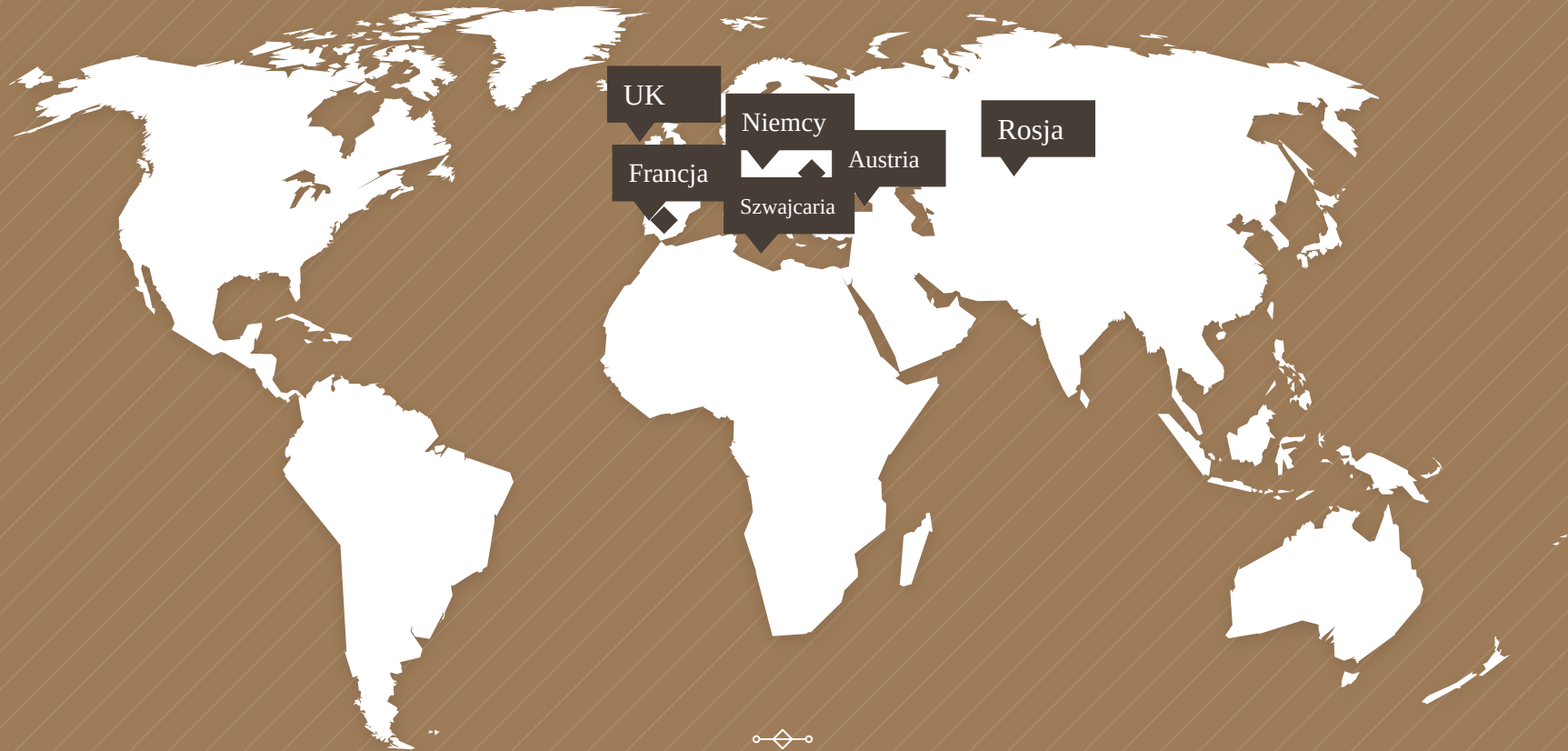
Źródło: Wprost

Düsseldorfer Tabelle ab 01.01.2019

ALTERSSTUFEN IN JAHREN // UNTERHALTSP FLICHTIGEN IN €	0-5	6-11	12-17	KONTROLL
bis 1.900	354	406	476	880/1.088
1.901-2.300	372	427	500	1.300
5.101-5.500	567	650	762	2.100

Przykładowe kraje, w których funkcjonują tabele alimentacyjne

Dochodzenie alimentów korzysta z licznych przywilejów:

- możliwość wytoczenia powództwa również przed sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania powoda (uprawnionego), przy czym może je wytoczyć w imieniu uprawnionego, poza prokuratorem , również właściwa organizacja społeczna lub kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie;
- możliwość reprezentowania w procesie dochodzącego alimentów przez przedstawiciela wcześniej wspomnianej
- zwolnienie powoda z mocy ustawy od kosztów sądowych;
- nadanie wyrokowi z urzędu rygoru natychmiastowej wykonalności;
- nadanie przez sąd z urzędu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu zasądzającemu alimenty;
- zapewnienie należnościom alimentacyjnym korzystniejszego pierwszeństwa przy egzekwowaniu ich w zbiegu z innymi należnościami;

Alimenty to tylko i aż ponoszenie **odpowiedzialności** za spłodzenie i wychowanie (choć to już nie zawsze) dzieci.

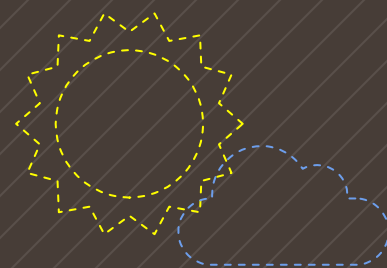
Bynajmniej więc nie jest to KARA jak często się postrzega alimenty, lecz naturalna konsekwencja **posiadania potomstwa!**

Natomiast nie do końca sprawiedliwe jest pociągnięcie do odpowiedzialności karnej za niealimentację, a za wieloletnie izolowanie dziecka (utrudnianie kontaktów) już tak surowej sankcji nie ma.

Tymczasem i alimenty i kontakty mają na celu zaspokojenie naturalnych potrzeb dziecka, tylko w 1. przypadku bardziej fizycznych, a w 2. emocjonalnych.

Cholera jasna!!!!
Nie mam się w co ubrać

Dziękuję!

W razie pytań - zachęcam do kontaktu:

*You can find me at joanna.zajackowska@lexfamilia.pl
(fb:Lexfamilia)*